

PUUTAVARANMITTAUKSEN NEUVOTTELUKUNTA Pöytäkirja 1(4)

21.11.2017

Hyväksytty 14.3.2018

PUUTAVARANMITTAUKSEN NEUVOTTELUKUNNAN KOKOUS 4/2017

Aika: Torstai 16.11.2017, kello 10.23 - 12.55

Paikka: Valtiovarainministeriö, Mariankatu 9, Helsinki
Kokoushuone Jakovara

Läsnä: Puh.joht. Matti Heikurainen Maa- ja metsätalousministeriö

Jäsenet ja Erkki Etelä-Aho Metsäalan Asiantuntijat ry METO

varajäsenet Juha Laiho Metsähallitus

Aarne Lehtosaari JPJ-Wood Oy

Leena Paavilainen Luonnonvarakeskus

Juha Palokangas Metsäteollisuus ry

Timo Saarentaus Metsä Group Pauli Rintala Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry

Martti Haaranen UPM

Pauli Otava Versowood Oy

Asiantuntijat Maija Kaukonen Maa- ja metsätalousministeriö

Jari Lindblad Luonnonvarakeskus Timo Melkas Metsäteho Oy

Sihteeri Timo Melkas Metsäteho Oy

1. Kokouksen avaus

Puutavaranmittauksen neuvottelukunnan puheenjohtaja Matti Heikurainen avasi kokouksen klo 10:20 ja toivotti uuden neuvottelukunnan tervetulleeksi kokoukseen. Käytiin läpi esittelykierros.

2. Uuden neuvottelukunnan järjestäytyminen (Liite 1)

Todettiin, että maa- ja metsätalousministeriö on asettanut uuden puutavaran mittauksen neuvottelukunnan seuraavaksi nelivuotiskaudeksi 1.11.2017-31.10.2021. Neuvottelukunnan puheenjohtajana toimii ylimetsänhoitaja Matti Heikurainen ja varapuheenjohtajana johtaja Leena Paavilainen. Lisäksi neuvottelukunta voi nimetä itselleen yhden tai useamman sihteerin ja kutsua pysyviä tai tilapäisiä asiantuntijoita kokouksiin.

Pysyviksi asiantuntijoiksi neuvottelukuntaan kutsuttiin Maija Kaukonen maa- ja metsätalousministeriöstä ja tutkija Jari Lindblad Luonnonvarakeskuksesta sekä tutkija Timo Melkas Metsäteho Oy:stä.

Puutavaranmittauksen neuvottelukunnan sihteerin nimeämiseen liittyen Leena Paavilainen (Luke) ilmoitti, että Tapio Wall ja Jari Lindblad eivät ole käytettävissä neuvottelukunnan sihteerin tehtäviin. Perusteluna hän totesi, että Luken henkilöiden tulee keskittyä varsinaisiin puutavaranmittauslain mukaisiin tehtäviin. Luken ehdottama sihteeriresurssi on Luonnonvarakeskuksen johtava lakimies Emilia Katajajuuri. Neuvottelukunta piti kuitenkin tärkeänä, että neuvottelukunnan sihteerillä olisi puutavaranmittauksen asiantuntemusta ja, että suora yhteys virallisiin mittaajiin säilyisi. Neuvottelukunta päätti pyytää ministeriötä selvittämään tulosohjaukseen liittyen mahdollisuutta saada käyttää virallista mittaajaa neuvottelukunnan sihteerinä, tai jos tämä ei ole mahdollista, niin vähintään neuvottelukunnan pysyvänä

asiantuntijana. Perusteena neuvottelukunta pitää sitä, että pysyvä osallistuminen PMNK:n tehtäviin on olennainen osa virallisen mittajaan tehtäviä, ja tukee neuvottelukunnan työtä. Mikäli virallinen mittaaja Tapio Wall ei voi toimia sihteerinä neuvottelukunnan tavoitteen mukaisesti, tulisi neuvottelukunnan mielestä tehtävään pyytää Metsäteho Oy:n puutavaranmittauksen kehittämisestä vastaavaa tutkijaa Timo Melkasta. Tämä vaatii kuitenkin asian hyväksynnän Metsäteho Oy:n seuraavassa hallituksen kokouksessa. Lopullinen päätös neuvottelukunnan sihteeristä tehdään seuraavassa kokouksessa.

Leena Paavilainen esitti eriävän mielipiteen edellä kuvattuun neuvottelukunnan sihteerin valintaa koskevaan tavoitteeseen.

Tämän kokouksen sihteeriksi valittiin yksimielisesti Timo Melkas Metsäteho Oy:stä.

Lisäksi käytiin keskustelu neuvottelukunnan jäsenten, varajäsenten ja asiantuntijajäsenten osallistumisesta kokouksiin. Neuvottelukunnan päätösten osalta tavoitteena on edelleen pyrkiä yksimielisiin suosituksiin ja kannanottoihin. Mikäli pöytäkirjaan halutaan kirjata eriävä mielipide, on kokouksessa läsnä olevan varsinaisen jäsenen se esitettävä. Varsinaisen jäsenen ollessa estyneenä puhevaltaa käyttää ja eriävän mielipiteen voi esittää varajäsen. Jos molemmat ovat estyneitä, voidaan kokoukseen ehdottaa kutsuttavaksi ko. mittausosapuolen ehdottama asiantuntija, joka toimii kokouksessa tilapäisen asiantuntijan roolissa. Neuvottelukunnan varajäsenten osalta todettiin, että he ovat tervetulleita osallistumaan neuvottelukunnan kokouksiin ja keskusteluun kokouksissa.

3. Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen (Liite 2)

Tehtiin muutamia tarkennuksia edellisen kokouksen pöytäkirjaan:

- Kohta 2. *Luonnonvarakeskuksen edustaja Jari Lindblad ja kokouksen sihteeri Tapio Wall (Luke) eivät osallistuneet asiakohdan 2 käsittelyyn eivätkä kyseisen kohdan muotoilemiseen pöytäkirjaan.*

- Kohta 4. *Puutavaranmittauksen neuvottelukunta suosittelee tukkimittareilla käytettävän tyvisylinterin pituudeksi 0,1-0,3 metriä. Tuotantolaitoskohtaisesti perustellusta syystä voidaan suosituksesta poiketa, mutta kuitenkin sylinterin pituus ei saisi ylittää 0,5 metriä.*

Hyväksyttiin edellisen kokouksen pöytäkirja yllä mainituin tarkennuksin.

Lisäksi neuvottelukunta pyysi Luonnonvarakeskusta valmistelemaan seuraavaan kokoukseen yhteenvedon Luonnonvarakeskuksen linjauksista puutavaranmittauslain mukaisten tehtävien hoitamisesta. Mihin johtopäätöksiin sisäinen tarkastus on johtanut ja miten puutavaranmittauksen erityistehtävä otetaan huomioon Luken toiminnassa jatkossa? Mikä on virallisten mittaajien rooli ja osallistumismahdollisuus neuvottelukunnan toimintaan? Minkä tyyppiset kehittämishankkeet vaativat Luonnonvarakeskuksen mukaan kansainvälisesti referoituja tutkimusartikkeleita? Leena Paavilainen lupasin aiheesta Luken yhteenvedon seuraavan neuvottelukunnan kokoukseen.

4. Luken määräys muuntolukujen muuttamisesta – neuvottelukunnan lausunto (Liitteet 3 ja 4)

Lindblad kävi läpi taustamateriaalin energiapuun mittauksessa käytettävien muuntolukujen osalta sekä esitteli Luken määräysluonnoksen muuntolukujen muuttamisesta. Aiheesta on lähetetty käsikirjoitus kansainväliseen julkaisusarjaan.

Luonnonvarakeskuksen määräyksen puutavaran mittaukseen liittyvistä yleisistä muuntoluvuista olisi määrä astua voimaan 1.1.2018. Määräys mahdollistaa ilmatieteen laitoksen keräämään säädätaan perustuvien kosteusmallien ja muuntokertoimien käytön latvusmassan tilavuuden määrittämisessä. Myös vanha menettely jäisi voimaan. Kosteusmallien käyttö olisi mahdollista,

mikäli käytössä on ilmatieteenlaitoksen säädata ja laskennan edellyttämät käyttöliittymät. Mittausmenetelmästä ja tuoreiheyslukujen määrittämistavasta olisi kuitenkin sovittava etukäteen. Todettiin, että määräyslunnon on ollut lausuntokierroksella, joka päättyi 13.10.2017. Lausuntokierroksen kommenttien perusteella määräystä on tarkennettu otsikointien, hakkuu- ja mittausajankohtien sekä joidenkin termien määrittelyjen osalta. Lausuntoja kertyi 14 kpl ja ne olivat laadultaan tasokkaita, kehittäviä ja menetelmän käyttöönottoa puoltavia.

Neuvottelukunta kävi läpi ehdotetut muutokset ja teki niihin joitakin tarkennusesityksiä. Lisäksi keskusteltiin hakkuu- ja mittausajankohtien määrittämisestä. Luke harkitsee keskustelussa esiin tulleiden näkökohtien huomioimista lopullisessa määräyksessä.

Neuvottelukunta puolsi määräyksen antamista 1.1.2018 alkaen yksimielisesti.

5. Tulkintakysymykset mittauslain tarkoittaman tilavuus -termin määrittelystä (Liite 5)

Lindblad kävi läpi taustaa (liite 5) mittauslain tarkoittaman tilavuus – termin määrittelyyn liittyen. Kuorellinen tilavuuden mittaus on aiemmin ollut vakiintunut käytäntö Suomessa, mutta nykyisen mittauslain tulkinnan mukaan kuorettoman tai osakuorisen tilavuuden käytölle ei ole estettä. Tapauskohtaisesti on kuitenkin katsottava, milloin jokin muu kuin todellinen kuorellinen kiintotilavuus on mahdollinen, koska osa mittausmenetelmissä käytettävistä muuntoluvuista tuottaa vain kuorellisen kiintotilavuuden.

Sahateollisuudessa on joissakin tapauksissa otettu käyttöön tilavuuden mittaus saapumistilassa, jolloin puuttuvaa kuorta ei lisätä perus- ja tarkastusmittauksessa ("osakuorinen" tilavuus). Perusteena on käytetty, että mitataan vain se puutavara, joka saadaan. Myös kuitupuun paino-otantamittaus ja käytännössä kaikki energiapuun mittaus on verrattavissa osakuorisen tilavuuden mittaukseen, koska niissä ei tehdä kuorillisäyksiä.

Käytiin laaja keskustelu aiheesta. Todettiin, että asia kaippaa selvennystä ja sillä on vaikutuksia sekä puumarkkinoiden toimivuuteen, että puukaupparjousten vertailuun. Tilavuusmäärittelyn ohella olisi perusteltua samassa yhteydessä ottaa kantaa siihen, miten pölkyn latvaläpimitta tulisi määrittää. Sovittiin, että tilavuustermin määrittelyyn palataan myöhemmin hyvien mittauskäytäntöjen edistämisen yhteydessä.

Mittayksikön sopimisen lisäksi näyttäisi olevan tarvetta sopia myös mittausuure tarkennuksineen ja mikäli mittauskäytäntö poikkeaa vakiintuneesta käytännöstä, informoitava asiasta toista mittausosapuolta etukäteen. Neuvottelukunta ei ottanut kantaa siihen, edellyttääkö tilanteen selventäminen ja/tai ohjaaminen mittauslain ja/tai asetuksen (MMM asetus nro 12/13) muutoksia.

6. Hyvien mittauskäytäntöjen edistäminen – työryhmän tulokset (Liite 6)

Lindblad esitteli *Hyvien mittauskäytäntöjen työryhmän* – tulokset ja suositukset jatkotoimenpiteistä sekä koosteen työryhmän tunnistamista kehittämistarpeista. Työryhmä on kokoontunut yhteensä neljä kertaa ja esittänyt seuraavia toimenpide-ehdotuksia.

- Hakkuukonemittauksen omavalvonnan toteutus (nykytilanteen kartoitus opinnäytetyönä)
- Hakkuukonemittauksen omavalvonnan menettely (yhtenäisen omavalvontaraportin laadinta)

- Tiedon jakaminen mittauslain tulkinnoista ja mittauksen hyvistä käytännöistä (suositusten kokoaminen Luonnonvarakeskuksen sivustolle)

Keskeisiksi kehittämistarpeiksi työryhmä on nostanut esiin seuraavat aihealueet:

- Energiapuun painomittauksen yleiset muuntoluvut l. tuoretiheysluvut
- Kuitupuun painomittauksen kehittäminen ja yhtenäistäminen
- Hyvät mittauskäytännöt painoon perustuvissa mittausmenetelmissä
- Hyvät mittauskäytännöt tukkimittarimittauksessa
- Laadun mittaus tukkiröntgenillä ja sen valvonta
- Mittaussuuret, mittayksiköt ja mittausmenetelmien tarkoituksen mukainen valinta

Neuvottelukunta piti koostetta hyvänä tilannekatsauksena, jonka perusteella on hyvä edetä. Mittauksen toteuttamiseen liittyen etenkin läpimitan mittaamisen tärkeyttä tilavuuden ja laadun mittauksessa (tukkimittarin tarkastusmittauksessa) haluttiin korostaa ja sen prioriteetti nostettiin tasoon 3.

Puutavaranmittauksen kehittämistarpeita esitellään seuraavassa puumarkkinatyöryhmän kokouksessa 21.11.2017 neuvottelukunnan puheenjohtajan toimesta.

7. Muut asiat

Todettiin, että Suomen Kubiikin mittausseminaari pidetään 25.-26.1.2018 Messilässä.

8. Seuraavan kokouksen ajankohta

Seuraava kokous pidetään maa- ja metsätalousministeriössä keskiviikkona 14.3.2018, klo 10:15.

9. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 12:55

Pöytäkirjan vakuudeksi
Matti Heikurainen Timo Melkas
puheenjohtaja Sihteeri

Liitteet: Liite 1. Puutavaranmittauksen neuvottelukunnan asettaminen

Liite 2. Puutavaranmittauksen neuvottelukunnan kokouksen 3/2017 pöytäkirjaluonnos

Liite 3. Luonnonvarakeskuksen määräys muuntolukujen muuttamisesta

Liite 4. Perustelumuiotio määräyksen muuttamiseksi

Liite 5. Tulkintakysymykset mittauslain tilavuus -termin määrittelystä

Liite 6. Hyvien mittauskäytäntöjen edistäminen

Jakelu: Puutavaranmittauksen neuvottelukunnan jäsenet ja varajäsenet
Puutavaranmittauksen neuvottelukunnan asiantuntijajäsenet
Tuomo Valkeapää, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (TUKES)

PUUTAVARANMITTAUKSEN NEUVOTTELUKUNTA, pöytäkirja

23.11.2017

Hyväksytty 16.11.2017

PUUTAVARANMITTAUKSEN NEUVOTTELUKUNNAN KOKOUS 3/2017

Aika: Torstai 12.10.2017, kello 10.10 - 12.50

Paikka: Maa- ja metsätalousministeriö, Hallituskatu 3, Helsinki

Kokoushuone Niskavuori

Läsnä: Puh.joht. Matti Heikurainen Maa- ja metsätalousministeriö

Jäsenet ja Harri Häkkinen Puuliitto

varajäsenet Juha Laiho Metsähallitus

Aarne Lehtosaari JPJ-Wood Oy

Jari Lindblad Luonnonvarakeskus

Juha Palokangas Metsäteollisuus ry

Timo Saarentaus Metsä Group

Asiantuntijat Maija Kaukonen Maa- ja metsätalousministeriö

Timo Melkas Metsäteho Oy

Lauri Tapio Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry

Sihteeri Tapio Wall Luonnonvarakeskus

Luonnonvarakeskuksesta oli kutsuttuina paikalla Emilia Katajajuuri, Taneli Kolström, Leena Paavilainen ja Mari Walls asialistan kohdan 2 aikana.

1. Kokouksen avaus

Puutavaranmittauksen neuvottelukunnan puheenjohtaja Matti Heikurainen avasi kokouksen klo 10:10. Asialista runsaudesta johtuen joitain ilmoitettuja asialistan aiheita päätettiin siirtää seuraavaan kokoukseen.

2. Luken linjaukset puutavaranmittauslain mukaisten tehtävien hoitamiseksi

Puutavaranmittauksen neuvottelukunta oli kutsunut Luken johtoa kertomaan linjauksistaan puutavaranmittauslain mukaisten tehtävien hoidossa. Puheenjohtaja oli ennakkoon lähettänyt keskusteltavat aihealueet ja Luken vastaukset niihin on esitetty liitteessä 2.

Luken vastaukset perustuivat puutavaranmittauksen viranomaistoimintoja koskeneessa Luken sisäisessä tarkastuksessa (toteuttaja BDO Oy) tehtyihin havaintoihin. Tarkastus toteutettiin touko-kesäkuussa ja raportti valmistui kesälomien jälkeen. Sisäinen tarkastus on Luken normaali kehittämisväline, jota käytetään mm. uuden organisaation menettelytapojen yhtenäistämässä. Luken johto ei ole vielä ehtinyt työstää sisäisen tarkastuksen havaintoja pitemmälle Luken puutavaranmittauksen kehittämisen ja viranomaistoimintojen toimintaperiaatteiksi ja hyväiksi käytännöiksi. Tämä työ tullaan tekemään yhteistyössä Luken henkilöstön kanssa.

Neuvottelukunnan näkemyksen mukaan Luken toimintamallin ja hyvien käytäntöjen kehittämisessä tulisi ottaa huomioon toimijoiden näkemykset ja puutavaranmittauksen käytännön kehittämistarpeet sekä se, että suomalainen puutavaranmittausosaaminen on maailman huippua.

Keskustelua neuvottelukunnassa herätti erityisesti se, että Luken johdon tämän hetkisen linjauksen mukaisesti määräysten anto yleisistä muuntoluvuista pitäisi perustua kansainvälisesti vertaisarvioituun ja julkaistuun tutkimukseen määräyksen luotettavuuden ja tieteellisen laadun varmistamiseksi. Neuvottelukunnan mielestä tämä linjaus lisää määräyksien antoon kuluva

aikaa ja viivästyttää uusien mittauskäytäntöjen käyttöönottoa. Vertaisarviointi ei myöskään tuo käytännön kehittämistyön näkökulmasta lisäarvoa julkaisun taustalla olevan hyvin tehdyn raportin ja lausuntokierroksen lisäksi.

Luken johdon mukaan kansainväliseen tutkimustoimintaan osallistuminen, vertaisarvioidut tutkimukset ja aktiivinen kouluttautuminen sekä käytännön mittaustoiminnan tuntemus ja vuoropuhelu laitevalmistajien ja käytännön toimijoiden kanssa muodostavat perustan tavoitteena olevan mittauksen profession kehittymiselle.

Neuvottelukunta pitää sisäisessä tarkastuksessa alustavasti määritettyjä toiminnan laatutavoitteita sinällään kannatettavina. Sen sijaan ongelmallisena pidettiin sitä, että linjaukset eivät ota huomioon viranomaistoiminnan (muuntolukujen antaminen ja virallisten mittaajien toiminta) ja käytännön kehittämistyön erityispiirteitä.

Neuvottelukunnan näkemyksen mukaan riippumattoman tieteellisyyden ja kansainvälisen rahoituksen korostaminen johtavat Luken rajallisten voimavarojen suuntautumiseen muualle kuin jo käsillä oleviin kotimaisen puutavaranmittauksen kehittämistehtäviin. Kansainvälisistä tutkimus- ja kehittämishankkeista voidaan toivoa saatavan lisäarvoa toimialalle parhaassakin tapauksessa vasta huomattavien lisäpanostusten jälkeen ja pitkän ajan kuluessa. Neuvottelukunnan näkemyksen mukaan kotimaisen puutavaranmittauksen kehittämisen tietotarpeet tulee nostaa Luken puutavaranmittauksen toimintamallissa ja hyvissä käytännöissä etusijalle.

Luonnonvarakeskuksen edustaja Jari Lindblad ja kokouksen sihteeri Tapio Wall (Luke) eivät osallistuneet asiakohdan 2 käsittelyyn eivätkä kyseisen kohdan muotoilemiseen pöytäkirjaan.

3. Hyvien mittauskäytäntöjen edistäminen – työryhmän tulokset (Liite 3)

Lindbladin kokoamaa listaa työryhmän jäsenten esittämistä mittausta koskevista kehitystarpeista ei käyty läpi tässä kokouksessa. Asian käsittely siirrettiin seuraavan kokoukseen, jota ennen edellytettiin työryhmän jatkotyöstävän materiaalia. Neuvottelukunnan toivomuksesta työryhmä jatkaa vielä työskentelyään uuden neuvottelukunnan muodostumiseen saakka.

4. Tulkintakysymykset mittaustilavuus -termin määrittelystä ja tukkimittarimitoituksessa käytettävän tyvisylinterin pituudesta (Liitteet 4a ja 4b)

Tulkintakysymys mittaustilavuus -termin määrittelystä siirrettiin seuraavaan kokoukseen. Asiakohdasta käsiteltiin vain tukkimittareiden tyvisylinterin pituutta. Wall esitteli liitteen 4b mukaista tukkimittarimitoituksessa käytettävän tyvisylinterin pituuden vaikutusta männyn tyvitukin tilavuuteen. Tukkimittareissa on säädettävissä oleva parametriarvo pituudelle, joka kuutioidaan sylinterinä jokaisen tukin tyviosasta todellisen tilavuuden sijaan. Tukkimittareissa yleisenä sylinterin pituutena käytetään 0,3 tai 0,5 metriä, mutta sekä pidempiä että lyhyempiä sylinterin pituuksia on käytössä.

Sylinterin käyttäminen aiheuttaa vääjäämättä systemaattisen tilavuuden mittavirheen todelliseen tilavuuteen nähden: mitä pitempää sylinteriarvoa käytetään, sitä suurempi on tilavuusero todelliseen tilavuuteen nähden. Tämä korostuu erityisesti tyvitukeilla, jolla kartiokas muoto on tyviosassa suurinta. Väli- ja latvatukeilla tilavuusero on vain teoreettisella tasolla. Puutavaran mittauksesta annetun lain 13 §:n mukaan mittauksessa ei saa olla merkittävää systemaattista virhettä. Tarkemmat laskelmat eri sylinteripituuksien vaikutuksesta tilavuuseroon on esitetty liitteessä 4b.

Neuvottelukunnassa keskusteltiin tyvien erilaisista muodoista, johon vaikuttavat mm. kasvupaikka ja maantieteellinen sijainti. Lisäksi mittausta paikkakohtaisesti saattaa olla eroja mm.

tyvitukkien osuudessa. Tästä syystä neuvottelukunta päätyi suosituksessaan antamaan tulkinnanvaraa, koska asiaan ei ole vain yhtä absoluuttista totuutta. Suosituksesta poikkeaminen kuitenkin edellyttää tehdasmittaajalta mittaustuloksia perusteluiden tueksi.

Neuvottelukunnassa keskusteltiin myös tukkimittarin manuaalisen tarkastuksen mittaussuunnasta. Samalla aineistolla laskettuna tarkastusmittauksen suunnat tyvestä latvaan ja latvasta tyveen eroaa keskenään 0,73 % siten, että mittaussuunta latvasta tyveen antaa tarkemman mittaustuloksen suhteessa oikeaan tilavuuteen. Neuvottelukunta päätyi siihen, että mittaussuunta ei saisi olla systemaattisesti tyvestä latvaan, koska tällöin mittaero todelliseen tilavuuteen on suurimmillaan. Neuvottelukunta suosittelee, että virallinen mittaaja tarkastaa mainitut asiat aina tehdasmittauksen valvontamittausten yhteydessä.

Puutavaranmittauksen neuvottelukunta suosittelee tukkimittareilla käytettävän tyvisylinterin pituudeksi 0,1-0,3 metriä. Tuotantolaitoskohtaisesti perustellusta syystä voidaan suosituksesta poiketa, mutta kuitenkin sylinterin pituus ei saisi ylittää 0,5 metriä. Tukkimittareiden manuaalisen tarkastusmittauksen mittaussuunnaksi suositellaan satunnaista tai vaihtoehtoisesti latvasta-tyveen –mittaussuuntaa.

5. Puutavaran mittauslautakunnan asettaminen – neuvottelukunnan kuuleminen (Liite 5)
Maija Kaukonen esitteli luonnoksen ministeriön asettaman puutavaran mittauslautakunnan kokoonpanosta. Edelliseen lautakuntaan verrattuna lautakunnan puheenjohtaja, hänen henkilökohtainen varajäsenensä ja yksi asiantuntijajäsen tulevat vaihtumaan.

Lauri Tapio välitti kokoukselle MTK:n näkemyksen, että mittauslautakunnan asiantuntijajäsenien valinnassa tulisi ottaa huomioon myös mittausosapuolien tasapuolinen edustus.

Neuvottelukunnassa käydyssä keskusteluissa todettiin, että lautakunnan vaihtuvat jäsenet valitaan teknisen asiantuntijuuden perusteella. Lautakunnan puheenjohtaja valitsee tapauksen käsittelyyn osallistuvat asiantuntijat asian käsittelyn edellyttämän asiantuntemuksen perusteella ja tarkastaa esteellisyydet tapauskohtaisesti käsiteltävän asian suhteen.

Neuvottelukunta puolsi ministeriön ehdottamaa lautakunnan kokoonpanoa.

6. Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen (Liite 1)
Neuvottelukunnalla ei ollut esittää korjauspyyntöjä pöytäkirjaluonnokseen, joten se hyväksyttiin sellaisenaan.

7. Muut asiat

Neuvottelukunnalle kerrottiin Suomen Kubiikin mittausseminaarin olevan tammikuun 2018 lopulla. Samoin todettiin lausuntokierroksella oleva Luken latvusmassan kosteusennustemallin tulevan asialistalle seuraavaan neuvottelukunnan kokoukseen.

8. Seuraavan kokouksen ajankohta

Seuraava kokous on Helsingissä torstaina 16.11.2017, klo 10:15.

9. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 12:50

Pöytäkirjan vakuudeksi

Matti Heikurainen Tapio Wall

puheenjohtaja Sihteeri

Liitteet: Liite 1. Edellisen kokouksen pöytäkirja

Liite 2. Virallinen mittaus Luonnonvarakeskuksessa

Liite 3. Hyvien mittauskäytäntöjen edistäminen – työryhmän tulokset

Liite 4a. Tulkintakysymykset: Puutavaranmittauksen tilavuussuureet

Liite 4b. Tulkintakysymykset: Tukkimittarin tyvisylinteri

Liite 5. Puutavaran mittauslautakunnan asettaminen

Jakelu: Puutavaranmittauksen neuvottelukunnan jäsenet ja varajäsenet

Puutavaranmittauksen neuvottelukunnan asiantuntijajäsenet

Tuomo Valkeapää, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (TUKES)

PUUTAVARANMITTAUKSEN NEUVOTTELUKUNTA, pöytäkirja

22.6.2017

Hyväksytty 12.10.2017

PUUTAVARANMITTAUKSEN NEUVOTTELUKUNNAN KOKOUS 2/2017

Aika: Torstai 8.6.2017, kello 9:00 – 11:35

Paikka: Sahanlahti Resort, Puumala

Kokoustila Artturi

Läsnä: Puh.joht. Matti Heikurainen Maa- ja metsätalousministeriö

Jäsenet ja Harri Häkkinen Puuliitto

varajäsenet Kari Immonen Yksityismetsätalouden Työnantajat ry

Juha Laiho Metsähallitus

Jari Lindblad Luonnonvarakeskus

Miikka Nieminen Stora Enso Metsä

Timo Saarentaus Metsä Group

Asiantuntija Timo Melkas Metsäteho Oy

Sihteeri Tapio Wall Luonnonvarakeskus

1. Kokouksen avaus

Puutavaranmittauksen neuvottelukunnan puheenjohtaja Matti Heikurainen avasi kokouksen klo 9:00. Asialistaan ei esitetty muutoksia.

2. Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen (Liite 1)

Puheenjohtaja kävi läpi edellisen kokouksen pöytäkirjaluonnoksen. Neuvottelukunnalla ei ollut esittää korjauspyyntöjä pöytäkirjaluonnokseen, joten se hyväksyttiin sellaisenaan.

3. Mittauksen hyvien käytäntöjen edistäminen – työryhmän muistio

Lindblad kävi läpi viimeisimmän työryhmän kokouksen (3.5.2017) muistion (Liite 2). Muistiossa on esitetty kolme kohtaa, joihin on esitetty jatkotoimenpiteitä. Kohtaan 1 eli selvitykseen hakkuukonemittauksen omavalvonnasta neuvottelukunnassa keskusteltiin seuraavasti:

- Selvitys toteutetaan opinnäytetyönä Metsäteho Oy:n kautta edellyttäen, että rahoitukseen osallistuvat muutkin kuin teollisuus

- Melkas tekee opinnäytetyön kustannusarvion ja kysyy MTK:n ja Koneyrittäjät ry:n mahdollisuutta olla osana rahoitusta ennen seuraavaa työryhmän kokousta

- Työryhmä valmistelee seuraavaan neuvottelukunnan kokoukseen selkeän esityksen miten asiassa edetään

Työryhmän muistion kohdasta 2 eli tiedon jakamisesta mittauslain tulkinnoista ja mittauksen hyvistä käytännöistä (tietoportaali) neuvottelukunta keskusteli seuraavasti:

- Portaalin ylläpito sopii Luken viranomaistehtäviin ja olisi osa mittauslaissa tarkoitettua neuvontatehtävää sekä tukisi hyvän hallinnon mukaista tiedottamista

- Portaaliin kaavailtiin laitettavan asiatasolla näkyville virallisten mittaajien tai neuvottelukunnan mittausasioihin ottamia käytäntöjä tai vastauksia

- Todettiin, että Viralliset mittaajat ratkaisevat ja antavat hallintopäätöksiä

yksittäistapauksista. Viralliset mittaajat siis eivät voi antaa ”joukkomääräyksiä” jostakin mittausta koskevasta yksittäisestä asiasta, esimerkiksi parametriarvoa tukkimittareiden tyvisylinterin pituudesta. Esitettävät asiat olisivat siis suosituksia tai hyvien mittaustapojen mukaisia käytäntöjä yhteisten pelisääntöjen luomiseksi.

Mittauksen tietopaikan ylläpidon mahdollisuutta tarkastellaan sisäisesti Luonnonvarakeskuksessa.

Muistion kohdasta 3 eli hakkuukoneiden omavalvonnasta neuvottelukunnassa ei laajemmalti keskusteltu. Työryhmälle esitettiin aihealueen otsikoksi: Hakkuukoneen omavalvontatiedon menettely Tähän aihealueeseen on tarkempi selvitys pöytäkirjan kohdassa 3.1.

3.1. Hakkuukoneiden tiedonesitystavan standardointi, esim. mitä tietoja omavalvontaraportteihin olisi mahdollista saada - Melkas (Liite 3) Melkas esitteli Metsäteho Oy:n (Melkas & Räsänen) laatiman esittelyn StanForD tiedonsiirtostandardin mahdollisuuksista hakkuukoneen mittaustarkkuuden seurannan raportointiin. Tällä hetkellä kentällä on käytössä vanha tiedonsiirtostandardi ja uudempi StanForD 2010 -standardi. Uusimmat hakkuukoneiden ohjelmaversiot tukevat kumpaakin tiedonsiirron versiota.

Hakkuukoneen omavalvontaraportit eivät ole varsinaisesti standardin mukaista tietoa. Tällä hetkellä vanhemmissa koneissa raportin muodostus ei ole mahdollista ja uudemmissa raportti generoidaan hakkuukoneen sisäisestä tietokannasta. Raportin toteutus on siten aina konemerkki- ja ohjelmistokohtainen ratkaisu. Omavalvontaraportin tietosisällöstä on Metsäteho Oy:n toimesta annettu suosituksia, mutta konevalmistajat eivät ole näitä kaikilta osin noudattaneet.

Konevalmistajat eivät näe raportoinnille laajempaa tarvetta, koska käyttöä olisi vain Suomessa. Muualla maailmassa riittää KTR-tiedosto tai uudemman standardin mukainen vastaava HQC-tiedosto.

On todennäköistä, että raportointi saataisiin nopeammin vaaditulle tasolle kansallisesti konevalmistajien kanssa yhteistyöllä kuin viemällä vaatimusta eteenpäin pohjoismaisen standardointityöryhmän kautta.

Neuvottelukunnassa myös todettiin, että olisi hyvä selvittää hakkuukoneiden omavalvontaa koskevien tietojen omistusoikeuden oikeudellisia perusteita eli onko mahdollista omavalvontaraporttiin kerätä eri leimikoiden metsänomistajien ja urakanantajien puuston omavalvonnan mittaustietoja. Neuvottelukunnan ehdotuksesta työryhmä ottaa selvää, onko jo jossain työryhmä, joka on asiaa selvittelyt vastaavanlaisissa tilanteissa.

4. Luken tutkimushankkeiden eteneminen – latvusmassan kosteusmallit ja NettiEppu Lindblad esitteli netissä toimivan NettiEppun demoversiota. NettiEPPU:ssa käytetään Ilmatieteen laitoksen tuottamaa ja Lukeen toimittamaa hilasäähavaintoaineistoa. NettiEPPU:un ohjelmoidussa kosteusmallissa käytetään kolmen tunnin välein rekisteröityjä säähavaintoja. Kosteusennustemallilla saataisiin aikaan ja paikkaan sidotun todellisen sään vaikutus kosteuteen ja vältettäisiin nykyisen EPPU-taulukon isot portaat.

Ulkomaisista lähes vastaavista malleista Itävaltalaisien mallit on tehty vain lehtipuulle ja vastaavat ruotsalaiset mallit tuottavat ääriolosuhteissa joko liian korkeita tai liian matalia loppukosteuksia.

Lindbladin mukaan Luken johdon taholta on ohjeistettu, että muuntolukuja koskevien Luken määräysten perusteena on oltava tieteellinen vertaisarvioitu julkaisu. Tämän jälkeen vasta voitaisiin aloittaa mittausosapuolien ja neuvottelukunnan lausuntokierros määräyksen antoa varten.

Neuvottelukunnassa keskusteltiin Luken ehdottamasta uudesta määräyksenannon mallissa. Keskustelujen pohjalta neuvottelukunta totesi ehdotetun menettelyn johtavan ajallisesti huomattavasti pidempään vahvistamisprosessiin. Tämän lisäksi projektiluontoisesti toteutettaviin tutkimuksiin pitäisi lisätä tieteellisen artikkelin kirjoittamiseen käytettävä työaika ja kustannukset, mikä kasvattaa hankkeiden aikataulua ja kustannuksia. Hankkeiden rahoittajat

eivät ole halukkaita lisäämään rahoitustaan pelkän muodollisen tieteellisen laadunvarmennusmenettelyn vuoksi. Rahoittajatahot arvioivat hankkeessa saatavien tulosten riittävää luotettavuutta käytännön toiminnan vaatimusten näkökulmasta. Lukella tulisi neuvottelukunnan mielestä olla viranomaishankkeissa toteutettujen hankkeiden tieteellisen laadun varmentamiseen referoitua tieteellistä julkaisua nopeampi ja joustavampi sisäinen menettelytapa. Tämä on perusteltua siitakin syystä, että suuri osa viranomaistehtäviä varten tuotetuista selvityksistä on luonteeltaan sellaisia, ettei tieteellisen referoidun julkaisun tuottaminen ole aiheen suppeuden vuoksi tarkoituksenmukaista.

Käsillä oleva NettiEppu –projekti loppuu kesäkuun lopussa, jolloin sille ei enää Lukessa voi kirjata työaikaa. Neuvottelukunnassa keskusteltiin Luken toiminnasta muuttaa pelisääntöjä loppusuoralla olevassa projektissa. Neuvottelukunta pitää toimintamallin muuttamista kesken prosessia huonona ratkaisuna, jota rahoittajatahot eivät ole voineet ottaa huomioon rahoituspäätöksiä tehdessään.

Neuvottelukunta on huolestunut siitä, että Luke on muuttanut viranomaistehtäviinsä kuuluvaa puutavaranmittauslain mukaisen määräyksenannon toimintamalliaan siten, että asiakasrahoitteisessa hankkeessa tuotettujen tulosten käyttöönotto on viivästymässä tarpeettomasti. Neuvottelukunta pyytää maa- ja metsätalousministeriötä ryhtymään Luken tulohajajana toimenpiteisiin syntyneen ongelman ratkaisemiseksi.

7. Muut asiat

Ei muita asioita.

8. Seuraavan kokouksen ajankohta

Seuraava kokous on Helsingissä 12.10.2017, alkaen klo 10:15.

9. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen 11:35

Pöytäkirjan vakuudeksi

Matti Heikurainen Tapio Wall

puheenjohtaja Sihteeri

Litteet: Liite 1. Edellisen kokouksen pöytäkirja

Liite 2. Mittauksen hyvien käytäntöjen edistäminen – muistio 2

Liite 3. StanForD –tiedonsiirtostandardi ja omavalvontaraportit

Jakelu: Puutavaranmittauksen neuvottelukunnan jäsenet ja varajäsenet

Puutavaranmittauksen neuvottelukunnan asiantuntijajäsenet

Tuomo Valkeapää, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (TUKES)

PUUTAVARANMITTAUKSEN NEUVOTTELUKUNTA, pöytäkirja

22.6.2017

Hyväksytty 8.6.2017

PUUTAVARANMITTAUKSEN NEUVOTTELUKUNNAN KOKOUS 1/2017

Aika: Keskiviikko 15.3.2017, kello 10:35 – 12:15

Paikka: MMM, Hallituskatu 3, kokoushuone Niskavuori

Läsnä: Puh.joht. Matti Heikurainen Maa- ja metsätalousministeriö

Jäsenet ja Tage Fredriksson Bioenergia ry

varajäsenet Simo Jaakkola Koneyrittäjien liitto ry

Juha Laiho Metsähallitus

Aarne Lehtosaari JPJ-Wood Oy

Jari Lindblad Luonnonvarakeskus

Kari Palojärvi Metsäalan Kuljetusyrittäjät ry

Juha Palokangas Metsäteollisuus ry

Pauli Rintala Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry

Timo Saarentaus Metsä Group

Asiantuntijat Maija Kaukonen Maa- ja metsätalousministeriö

Timo Melkas Metsäteho Oy

Sihteeri Tapio Wall Luonnonvarakeskus

1. Kokouksen avaus

Puutavaranmittauksen neuvottelukunnan puheenjohtaja Matti Heikurainen avasi kokouksen klo 10:35.

Asialistaan lisättiin uusi kohta 3 Puutavaranmittauslain mukaisen tehdasmittauksen maksullisuuden muuttaminen.

2. Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen (Liite 1)

Edellisen pöytäkirjan kohtaan 3 korjataan toiseksi viimeinen kappale muotoon ”Muistion mukaan puutavaran tehdasmittauksen valvonnan muuttaminen maksulliseksi edellyttäisi puutavaran-mittauslain muutosta”. Pöytäkirja hyväksyttiin kokouksessa läpikäydyillä muutoksilla.

3. Puutavaranmittauslain mukaisen tehdasmittauksen maksullisuuden muuttaminen

Neuvottelukunta oli sitä mieltä, että nykyiset puutavaranmittauslain tehdasmittauksen maksullisuutta koskevat säännökset ovat toimivia, eikä tarvetta lain muuttamiseen ole. Samalla neuvottelukunta korosti Luken budjetissa riittävien resurssien turvaamista virallisten mittaajien toimintaa varten.

Lindblad ei osallistunut asiakohdan käsittelyyn.

4. Henkilövaihdokset neuvottelukunnassa

Puutavaranmittauksen neuvottelukuntaan on 1.3.2017 nimitetty energiateollisuuden edustajaksi Tage Fredriksson Bioenergia ry:stä ja varajäseneksi Katja Kurki-Suonio Energiateollisuus ry:stä jäljellä olevaksi toimikaudeksi 31.10.2017 saakka.

5. Mittauksen hyvien käytäntöjen edistäminen – työryhmän muistio (Liite 2)

Jaakkola esitteli neuvottelukunnalle jaetun muistion pohjalta asetetun työryhmän tuloksia.

Neuvottelukunnassa todettiin muistiossa esitetyt pääkohdat tärkeiksi ja sen pohjalta voidaan

aloittaa valmistelu päätelmien toimeenpanemiseksi. Muistion valmistellut työryhmä vahvistettuna Lindbladilla ja sahateollisuuden edustajalla jatkaa työskentelyä muistiossa esille nostettujen haasteiden ja kehittämiskohtien ratkaisemiseksi. Työryhmä raportoi seuraavassa kokouksessa tuloksistaan.

6. Latvusmassan kosteusmallit ja NettiEPPU -energiapuulaskuri (Liite 3)

Lindblad esitteli neuvottelukunnalle latvusmassan kosteusennustemallien ja NettiEPPUmittauslaskurin kehityksen nykytilannetta.

Kosteusennustemallien toimivuutta on arvioitu määrittämällä kosteusennusteet todellisilla latvusmassan korjuukohteilla, ja vertaamalla kosteusennusteita mitattuihin kosteusarvoihin. Lindbladin mukaan johtopäätökset tulosten pohjalta ovat epävarmoja, koska aineiston muodosti 49 korjuukohdetta ja vertailujen perusteella mikään testatuista malleista ei osoittautunut selvästi paremmaksi kuin nyky menetelmät ja niiden pohjana oleva malli, mutta ei kuitenkaan huonommiksikaan. Laadittuja malleja ei ole testattu sääolosuhteiden ääripäissä, joten näissä olosuhteissa piilee riski mallien käytettävyydelle.

Keskustelujen pohjalta neuvottelukunta totesi kuitenkin tutkimuksessa päästyn eteenpäin. Mallien kehittämiseen on olemassa vielä joitakin vaihtoehtoja, mutta todennäköisesti mitään ratkaisevaa ei ole enää odotettavissa. Keskustelujen pohjalta asian tutkimista kannattaa vielä jatkaa ja sitten katsoa, löytyykö eri vaihtoehtoista käyttökelpoista mallia. Luonnonvarakeskus on kuitenkin vastuussa mallin julkaisusta ja sen mukanaan tuomista velvollisuuksista.

NettiEPPU-laskuri on teknisesti toteutettavissa, koska laskuriin on mahdollista saada Ilmatieteidenlaitokselta säädata korjuukohteen lähimmältä sääasemalta. Laskurista voidaan tehdä demoversio, joka käyttää jotain esitettyä kosteusennustemallia.

7. Muut asiat

Ei muita asioita.

8. Seuraavan kokouksen ajankohta ja kesäretkeilystä päättäminen

Seuraavan kokouksen yhteyteen pyritään saamaan myös kesäretkeily, jonka isäntänä toimisi Stora Enso. Alustavasti kokous ja retkeily tulisivat olemaan 6.-7.6.2017.

9. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen 12:15.

Pöytäkirjan vakuudeksi

Matti Heikurainen Tapio Wall

puheenjohtaja Sihteeri

Litteet: Liite 1. Edellisen kokouksen pöytäkirja

Liite 2. Mittauksen hyvien käytäntöjen edistäminen

Liite 3. Latvusmassan kosteusmallit ja NettiEPPU-energiapuulaskuri

Jakelu: Puutavaranmittauksen neuvottelukunnan jäsenet ja varajäsenet

Puutavaranmittauksen neuvottelukunnan asiantuntijajäsenet

Tuomo Valkeapää, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (TUKES)